

AKRAN ZORBALIĞI

OKULDA ZORBALIK !

Çocuklar birbirine zorbalık yapar mı? Cevap kesinlikle evet. Çünkü yapılan çalışmalar her 3 çocuktan 1 inin hayatlarının bir döneminde akran zorbalığına maruz kaldığını, çocukların %10-14 civarının ise 6 ayı aşan kronik akran zorbalığına maruz kaldığını işaret ediyor.

Akran zorbalığı, aynı yaş grubundaki çocukların tek veya grup halinde başka bir çocuğa düzenli olarak fiziksel, sözel, sosyal, cinsel veya siber şiddet uygulaması olarak tanımlanmaktadır. Zorbalık genellikle ilk olarak "şaka" yollu başlar ve giderek şiddeti arttırılır. Yaygın olarak diğerlerinden "farklı" olarak değerlendirilen çocuklar zorbalığa maruz kalır. Dil, din, ırk ve fiziksel görünüm bu farklılıklara örnek olarak verilebilir. Bunun yanında çocuğun diğerlerinden çalışkan olması, içine kapanık ve sessiz olması da zorbalığa uğrama ihtimalini arttırmaktadır. Yapılan araştırmalara göre erkek çocukların kız çocuklara oranla daha çok zorbalık yaptığı ve zorbalığa uğradığı söylenebilir. Ayrıca erkek çocuklarının fiziksel zorbalığı tercih ederken, kız çocuklarının daha çok sözel ve sosyal zorbalığa başvurduğu da bulgular arasındadır.

ÇOCUĞUN ZORBALIĞA UĞRADIĞINI NASIL ANLAYABİLİRİZ?

Zorbaliğa uğrayan çocuk fiziksel ve psikolojik açıdan önemli ölçüde zarar görür. Fiziksel olarak karın ağrısı, baş ağrısı ve yorgunluk yaygın olarak görülmektedir. Psikolojik açıdan ise çocuk zorbaliğa uğradıkça giderek içine kapanır ve depresif semptomlar sergilemeye başlar. Bunun yanında kendine olan öz saygısı düşebilir, sosyal anksiyete geliştirebilir ve yetersiz hissedebilir. Bu gibi etmenler çocuğun akademik başarısına da yansır. Çocuk okula gitmek istemez ve derslerine odaklanamaz. Bir diğer baş etme metodu da sosyal kabul görmek için zorbalık yapanlara benzer davranışlar sergilemektir. Bazı çocuklar ise bu durumla baş edebilmek için daha saldırgan davranışlarda bulunmayı tercih edebilir ve öfke problemleri yaşayabilirler.

Çünkü mevcut durumda çocuk, zorbalık ile baş edemediğinden yetersiz ve aşağılanmış hissetmektedir. Zorbaliğın sonlanması için mağdur edilen (zorbaliğa maruz kalan) çocuk ve zorbalık yapan çocukla ayrı ayrı ilgilenilmelidir. Her ikisi ile ilgilenilmesi de zorbalığın sonlanması için oldukça önemlidir. Bunun için mağdur edilen ve zorbalık yapan çocuğa nasıl destek olabileceğimizi ayrı ayrı değerlendireceğiz.

ZORBALIĞIN SONLANMASI İÇİN NELER YAPILABİLİR?

Çocuklar arasındaki zorbalık sıklıkla yetişkinler tarafından fark edilmemektedir. Zorbaliğa uğrayan çocuklar genellikle utangaç ve çekingen çocuklardır, Yetişkinlere zorbaliğa uğradıklarını söylemek onlara zor gelmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin iyi bir gözlemci olup durumu fark etmeleri çok büyük önem taşımaktadır. Ancak bu durum fark edildiğinde çocuk yerine müdahale etmekten kaçınılması ve çocuğun bu durumla baş edebilmesi için ona destek olunması gerekmektedir.

Mağdur edilen çocuk için;

- Yaşanılan durumu hafifletmeyin.
- Çocuğu dinleyin ve ona güven verin.
- Bu durum ile nasıl baş edebileceği üzerine birlikte çözüm arayın, ona rehberlik edin.
- Okul yönetimi ve rehberlik servisi ile iletişime geçip, okulda zorbalığı önleme çalışmalarının yapılmasını isteyin.
- Akran zorbalığına maruz kalan çocuklar içine kapanık, öz güveni düşük çocuklara dönüşebilir. Bu nedenle çocukların öz güvenlerini yükseltebilecek aktivitelere ve arkadaş gruplarına katmak önemli olabilir. Başarabileceği ve başarısını arkadaşları arasında sunabileceği ortamlar hazırlayabilirsiniz. Kendini arkadaşları arasında değerli hissetmesi tekrardan öz güveninin çoğalması için önemli olacaktır.

- Sınıfta Sosyometri uygulayarak arkadaşlık ilişkilerine yönelik bir arkadaşlık ağı çıkarılabilir. Sınıfta arkadaşı birden fazla olan çocuklar ile hiç arkadaşı olmayan çocuklar belirlenerek birbirleriyle kaynaşabilecek ortamlar hazırlanabilir.
- Mutlaka çocuğun aile yapısı hakkında bilgi edinilmeli ve rehberlik servisi işbirliği ile aile desteği sağlanmalı.

Zorbalık yapan çocuk için;

- Bireye başkaları tarafından kendine zorbalık edildiğinde ne hissedebileceğini görmesine yardım etmeliyiz. Yani bireyin empati yapabilmesini sağlamalıyız. Örneğin bireye sevdiği bir kişinin başkası tarafından zorbalık yapıldığını düşünmesini isteyebiliriz.
- Şiddet davranışları gösteren bireyin okul ortamında etiketlenmesi, çocuğa "kötü, işe yaramaz adam olmaz" biçiminde önyargıyla yaklaşılması son derece yanlıştır. Bu durum sadece çevresinin değil gencin de kendisinden vazgeçmesine ve durumun gittikçe kötüleşmesine sebep olur. Bu yüzden bireyi etiketlemekten kaçınmalıyız.
- Bireyin olumsuz değil, olumlu özellikleri ve davranışları üzerinde durulmalı. Olumlu davranışları "zaten olması gereken davranış tarzı" olarak düşünüp es geçmeyin, mutlaka fark edin fark ettiğinizi ve önemsedığınızı gence belirtin. Bu bireyleri büyük olasılıkla kendileri ile ilgili güzel şeyler duymaya alışkın değildirler. İyi yanlarının takdir görmesi onlar için alışılmadık ama güzel bir durum olacaktır. Olumlu özelliklerinin önemsenmesi bireyin bu davranışları daha sık sergilemesini sağlar.
- Bireyin kendisini değil davranışını eleştirin. 'Sen işe yaramazsın sürekli kavga ediyorsun' demek yerine yaptığın davranış yanlış demeye çalışmak önemlidir.

- Empatiyi, saygıyı ve merhameti öğrenmesi ve içselleştirmesi için günlük yaşamda fırsatlar oluşturun.
- Akran zorbalığı, toplumsal yaşantının sürdüğü ortamlarda önemli bir sorundur ve bu sorunla öğretmenlerin tek başlarına baş etmeleri oldukça zordur. Davranışsal sorunların en sağlıklı biçimde aile-okul-çocuk üçgeninde, öğretmenlerin, ebeveynlerin ve uzmanların birbirleri ile iletişim halinde bulunarak çözülebileceği unutulmamalıdır.

ZORBALIĞIN YAŞANMAMASI İÇİN NELER YAPILABİLİR?

- ✓ Gerekçesi ne olursa olsun, şiddetin hiç bir türünün kabul edilemez olduğunu göstermek açısından öğrencilerinize model olun. Öğrencilerinizin cinsiyet, ırk, dil, din, mezhep, fiziksel özellikler gibi farklılıklara karşı hoşgörülü ve başkalarına karşı saygılı olmalarını teşvik edin.
- ✓ Zorbalık konusunda sınıf içi etkinlikler düzenleyin ve öğrencileri şiddet ve zorbalık konusunda bilgilendirin. Öğrencilerinizin kendine güven, özsaygı ve sosyal becerilerinin geliştirilmesi ve arkadaşlık ilişkileri kurabilmelerini sağlayabilmek için kişilik/karakter gelişimine önem verin.
- ✓ Zorbalığın sıklıkla, okul bahçesi, oyun alanı, tuvaletler, dar koridorlar, kuytu yerler gibi mekânlarda ve öğle tatili veya teneffüs saatleri gibi zamanlarda yapıldığını hatırlayarak riskli mekan ve riskli zamanları dikkate alın, oralarda zaman zaman bulunun.
- ✓ Öğrencilerin şiddet ve zorbalık durumlarında size kolayca danışabilmeleri ve yardım alabilmeleri için, her zaman ulaşılabilir olduğunuzu bilmelerini sağlayın.

- ✓ Okul zorbalığı konusunda aileler bilinçlendirilmeli, müdahale sürecine anne ve babaların katılımı sağlanmalıdır. Okulda öğretmenlerin çocukla yaşadıkları sorunun benzerini anne-babaların da evde yaşadıkları ve genellikle evdeki kurbanın okulda zorba olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla anne-babaların annesaba eğitimine katılmaları, anne-baba olma ve çocuk yetiştirme becerilerini öğrenmeleri son derece önemlidir. Bu sebeple müdahale programları ev ile okul arasında koordineli bir biçimde yürütülmelidir.